

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Gemeente Heerhugowaard
Ter attentie van de gemeenteraad
Postbus 390
1700 AJ HEERHUGOWAARD

B201611957

doorkiesnummer
(070) 373

uw kenmerk
E201624162

bijlage(n)

betreft
lobby tegen invoering Woo

ons kenmerk
ECLBR/U201601191

datum
15 september 2016

Geachte leden van de raad,

In antwoord op uw brief van 4 juli 2016, waarin u mededeelt dat de raad van de gemeente Heerhugowaard een motie heeft aangenomen over de lobby van de VNG tegen de Wet open overheid en u ons vraagt om de lobby tegen deze wet te heroverwegen, delen wij u het volgende mee. In de motie stelt u dat de Wet open overheid wel degelijk goed uitvoerbaar is en niet kostbaar voor gemeenten die op basis van de Archiefwet voldoen aan de wettelijke eisen. Onze reactie daarop luidt als volgt.

VNG voor meer actieve openbaarheid

Wij benutten in de eerste plaats graag de mogelijkheid om het misverstand uit de wereld te helpen als zou de VNG tegen openbaarheid en transparantie in het openbaar bestuur zijn. Het tegendeel is namelijk waar.

De VNG is van mening dat een democratisch functionerend bestuur is ingesteld voor en door de burgers: het is van ons allemaal. Als een gemeente niet transparant functioneert en bestuurders voortdurend de indruk wekken dat ze informatie achterhouden, ontstaat een voedingsbodem voor wantrouwen. En dat kan weer uitmonden in een groot aantal juridische procedures van burgers of journalisten tegen het gemeentebestuur. Daarmee is veel tijd, geld en onnodige capaciteit gemoeid en dat is daarom zeer onwenselijk. Bovendien miskent een gebrek aan openheid een fundamenteel recht van de inwoners van een gemeente: inzicht geven over waar het gemeentebestuur mee bezig is, welke afwegingen worden gemaakt en welke besluiten worden genomen. Wij pleiten derhalve al jaren voor zo transparant mogelijke gemeenten, bijvoorbeeld door het actief openbaar maken van zo veel mogelijk documenten en te investeren in de vindbaarheid van de informatie op de website.

Meer informatie hierover en onze standpunten ter zake treft u aan in ons discussiestuk De Transparante Gemeente:

https://vng.nl/files/vng/201211010_vng_transparante_gemeente.pdf

Wij vinden het belangrijk een manier te vinden waarop inzageverzoeken op een snelle en effectieve wijze kunnen worden afgehandeld. Niet alleen vanwege de wettelijke termijnen, maar juist omdat het snel en effectief afhandelen van een verzoek om informatie het vertrouwen van de burger vergroot. En niet onbelangrijk: als de burger de overheid meer vertrouwt, zal de beeldvorming automatisch verbeteren. Achterdocht en wantrouwen jegens het bestuur moeten worden omgezet in positieve feedback en vertrouwen.

Verbeteren van transparantie vergt aanpassing van de Wob, geen nieuwe wet

Voor het verbeteren van de transparantie is volgens de VNG echter geen nieuwe wet nodig. Aanpassing van de Wet openbaarheid van bestuur om misbruik te voorkomen (per 1 oktober 2016), een algemene anti misbruikbepaling in de Algemene wet bestuursrecht, een wijziging van de Archiefwet voor wat betreft het openbaar maken van archiefbestanden en een aanscherping van de artikelen 8 en 9 van de Wob voor wat betreft het bevorderen van actieve openbaarheid van bestuur zorgen in onze visie voor een substantiële verbetering en geven bestuursorganen de noodzakelijke prikkel om meer informatie actief openbaar te maken. Daarnaast zou er bij gemeenten die voorzichtig zijn met het openbaar maken van gegevens een omslag in het denken over transparantie moeten plaatsvinden.

De VNG heeft twee grote bezwaren tegen de nu voorliggende Wet open overheid:

- de wettelijke bepalingen in de WOO zorgen er voor dat de bestuurlijke beleidsintimiteit zal verdwijnen;
- enorme uitvoeringskosten voor het implementeren van de registerplicht voor vrijwel alle documenten binnen een gemeente.

Ten aanzien van het eerste bezwaar zijn wij van mening dat de wet het besturen van een gemeente nog veel complexer maakt dan het nu al is. Veel bestuurders geven bij ons aan dat er door de wet meer besluiten in achterkamertjes zullen worden genomen en afspraken, besluiten etc. niet meer zullen worden vastgelegd. Bovendien komen aanbestedingsprocedures in gevaar doordat bedrijven geneigd zijn om minder informatie aan gemeenten beschikbaar te stellen. Het enkele feit dat de weigeringsgronden worden ingeperkt is wat de VNG betreft akkoord; wij vinden het echter zeer onwenselijk dat het gemeentebestuur met een kiezersmandaat geen afgewogen besluiten meer kan nemen omdat feiten, prognoses en alternatieve beleidsopvattingen bij voorbaat openbaar worden. Dat levert in de visie van de VNG een ernstige beperking van de bestuurlijke beleidsvrijheid op.

Ten aanzien van het tweede bezwaar wijzen wij op de hoge kosten die vermoedelijk gepaard gaan met het invoeren van een registerplicht. Om die bewering te staven zullen wij op korte termijn een impactanalyse laten uitvoeren die inzicht moet geven in de daadwerkelijke kosten.

ICT en beveiliging

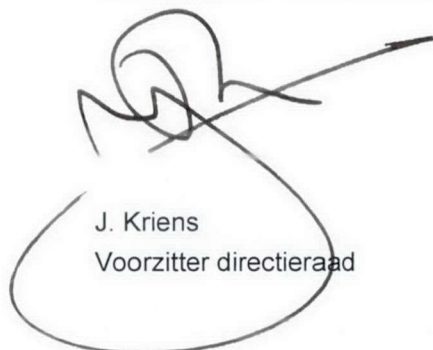
De hoge kosten worden met name gemaakt door ambtenaren die alle documenten (ieder besluit, iedere e-mail die in een gemeente intern dan wel extern wordt verstuurd, ieder document dat in een gemeente beschikbaar is) moeten beoordelen alvorens deze in het openbare register worden geplaatst. Als bestuursorganen omvangrijke hoeveelheden informatie actief openbaar moeten maken in een register, dan is internet daarvoor het enige praktische kanaal. De informatie moet dus allereerst digitaal beschikbaar zijn, in formaten bovendien die de buitenwereld kan lezen en die voorzien zijn van diverse zogenoemde metagegevens. Die metagegevens zijn onder andere nodig voor het geautomatiseerd publiceren van informatie en het kunnen vinden van die informatie. Dat levert handwerk op omdat het nodig is die informatie te beoordelen. Veel van de zo openbaar te maken informatie zal afkomstig zijn uit archiefsystemen en zogenoemde document management systemen. En daar speelt een volgend probleem: deze informatiesystemen zijn over het algemeen (nog) niet gericht op publicatie op internet en dienstverlening aan de samenleving. Veel organisaties zullen hun systemen en processen moeten aanpassen, en dat is op korte termijn gewoonweg niet mogelijk. Niet in technische zin, maar ook niet organisatorisch.

Extra beveiliging is een ander aandachtspunt. Openbare en niet-openbare informatie (zoals privacygevoelige informatie) zit vaak in hetzelfde systeem. Het ontsluiten en tegelijkertijd afschermen vergt dan extra maatregelen.

Tenslotte

Wij zullen ons in de komende tijd met name concentreren op het (laten) uitvoeren van een impactanalyse van de kosten en de gevolgen van invoering van de Wet open overheid. Als wij deze cijfers door middel van onafhankelijk onderzoek beschikbaar hebben, zullen wij de gegevens uiteraard bespreken met de gemeenten en analyseren in commissies en bestuur. Op basis daarvan bepalen wij hoe wij onze argumenten onder de aandacht van de Eerste Kamer zullen brengen.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad